

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
Управління Служби безпеки України в Харківській області
Слідчий відділ

вул. Мироносицька, 2. м. Харків, 61002, тел./факс (057) 700-03-21
www.ssu.gov.ua Код ЄДРПОУ 20001711

ПОВІДОМЛЕННЯ
про підозру

місто Харків

« В » лютого 2024 року

Старший слідчий 2-го відділення слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Харківській області, майор юстиції Дмитро Володимирович Салій, розглянувши матеріали досудового розслідування дані щодо кримінального правопорушення у якому внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 22022220000000053 від 06.03.2022 за ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 437, ч. 1 ст. 438, ст. 441, ч. 3 ст. 110 КК України, у зв'язку з виникненням підстав та встановивши наявність достатніх доказів для повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, відповідно до ст. 40, ст. 276-278 КПК України,

ПОВІДОМИВ:

Геращенко Євгену Юрійовичу, 24.07.1977 року народження, громадянину Російської Федерації (РФ), місце проживання: РФ, Мурманська область, м. Полярний, вул. Фісановича, буд. 8, кв. 79, полковнику, командир 79-тої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу збройних сил РФ (військова частина № 31969), ІПН 301301336036, паспорт серії 6001 № 561524, виданий 02.08.2001 ВВС м. Сальськ Ростовської області, РФ, робоча адреса: 170024, РФ, м. Тверь, вул. Бобкова, д. 29.

про те, що він обґрунтовано підозрюється у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених:

- ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України, тобто у порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, віданні наказу про вчинення таких дій, вчинених за попередньою змовою групою осіб;

- ч. 2 ст. 28, ст. 441 КК України, тобто у вчиненні дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу, вчинене за попередньою змовою групою осіб.

Фактичні обставини кримінальних правопорушень, у вчиненні яких підозрюється Геращенко Є.Ю.

Із 19.02.2014 представниками російської федерації (далі — РФ) розпочато збройне вторгнення збройних сил РФ (далі – ЗС РФ), які у взаємодії з військовослужбовцями Чорноморського флоту РФ та іншими збройними формуваннями РФ здійснили блокування й захоплення адміністративних будівель і ключових об'єктів військової та цивільної інфраструктури України, забезпечили військову окупацію території АРК і м. Севастополя.

18.03.2014 РФ оголосила про офіційне включення Криму до її території.

Одночасно з цим протягом березня та на початку квітня 2014 року під безпосереднім керівництвом та контролем представників влади та ЗС РФ представники іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд і груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих РФ, взяли під контроль будівлі, у яких були розташовані органи місцевої влади та місцеві органи виконавчої влади України, військові об'єкти України в окремих районах Донецької та Луганської областей України. 07.04.2014 в м. Донецьку створено терористичну організацію «Донецька народна республіка» (далі - «ДНР»), а 27.04.2014 в м. Луганську — терористичну організацію «Луганська народна республіка» (далі - «ЛНР»), які контролювались та фінансувались РФ, та у складі яких утворені незаконні збройні формування, які досі функціонують.

Окремі території України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, є окупованими РФ починаючи з 07.04.2014, відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 № 1207-VII.

Надалі, 24.02.2022, президент РФ оголосив початок так званої спеціальної військової операції. Після цього близько четвертої години ранку того ж дня ЗС РФ, інші збройні формування РФ та підконтрольні їм угруповання іррегулярних незаконних збройних формувань розпочали широкомасштабне військове вторгнення на територію України, увійшовши з боку РФ, Республіки Білорусь та тимчасово окупованої території України, що супроводжувалось завданням ракетно артилерійських ударів та бомбардувань авіацією об'єктів по всій території України.

З того моменту сили оборони України здійснюють збройну відсіч вздовж всієї лінії фронту.

Факт широкомасштабного збройного вторгнення на територію України 24.02.2022 не приховувався владою РФ, а також встановлений рішеннями міжнародних організацій, зокрема резолюцією Генеральної асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Про агресію проти України», п. п. 1, 3 Висновку 300(2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії Російської Федерації проти України», п. п. 17, 18 Наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Звинувачення в геноциді відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» (Україна проти РФ) тощо).

Відповідно до ст. 2, спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року, Конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного

гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Таким чином, із 19.02.2014 до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт, викликаний збройною агресією РФ проти України, окупацією частини території України, що вказує на поширення дії на території України законів та звичаїв війни (норм МГП).

24.02.2022 після оголошення президентом РФ про початок «спеціальної військової операції», військові підрозділи, підконтрольні російській федерації, перетнули російсько-український кордон та розпочали вторгнення на територію України. Цього ж дня на території Харківської області військовослужбовці ЗС РФ розпочали напади на сили оборони України, а також цивільні об'єкти та цивільне населення на території Харківської області.

Зокрема, вторгнення на територію України здійснили військові підрозділи 79-тої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу за РФ, командиром якої на той час був полковник Геращенко Євген Миколайович.

Досудовим розслідуванням встановлено, що полковник Геращенко Є.Ю. станом на 24.02.2022 проходив військову службу на посаді командира 79-тої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу збройних сил російської федерації (військова частина № 31969), яка дислокується за адресою: РФ, м. Тверь, вул. Бобкова, д. 29.

Перебуваючи на посаді командира 79-тої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу за РФ станом на 24.02.2022 Геращенко Є.Ю. здійснював управління окремими дивізіонами даної бригади, яка мала на озброєнні серед іншого реактивні системи залпового вогню: калібру 300-мм 9А52 «Смерч», калібру 300-мм 9К515 «Торнадо-С», калібру 220-мм БМ-27 «Ураган».

Відповідно до ст. 55 «Настанови зі служби штабів об'єднань ЗС РФ» від 2010 року (надалі - Настанова), «управління військами організується і складає основі рішення командувача. Командувач несе особисту відповідальність за прийняті рішення, застосування підлеглих військ та виконання ними поставлених завдань. Управління військами він здійснює особисто, через штаб, а також через своїх заступників, начальників полів військ, управлінь, відділів (відділень) та служб об'єднання відповідно до наказів, директив, розпоряджень, вказівок вищих начальників, штабів та прийнятих рішень».

Згідно ст. 56 Настанови, «управління військами включає: безперервне добування, збирання, обробку, вивчення, узагальнення, аналіз, оцінку та відображення даних обстановки з урахуванням прогнозу її розвитку при підготовці операції (бойових дій), під час її ведення та після виконання бойового завдання; прийняття рішень; доведення завдань до підлеглих; планування операцій (бойових дій) та інших видів бойової діяльності, організацію та підтримку взаємодії; організацію та проведення заходів за видами всебічного забезпечення; керівництво підготовкою нижчестоящих штабів та військ до бойових дій; організацію та

- здійснення контролю та допомоги нижчестоящим штабам та військам;
- безпосереднє керівництво діями військ під час виконання ними бойових завдань; підтримка високого морально-психологічного стану військ».

Відповідно до ст. 118 Настанови, «усвідомлення завдання, оцінку обстановки й прийняття рішення на операцію командувач здійснює особисто при безпосередній участі штабу, заступників, начальників родів військ...»

В ст. 119 Настанови зазначено, що «командувач, продовжуючи роботу по прийняттю рішення, розглядає й затверджує замисли заступників, начальників родів військ... щодо бойового застосування підпорядкованих їм військ та забезпеченню операції. При формулюванні завдань військам командувач визначає: їх бойовий склад, засоби посилення; зони (смуги) відповідальності; завдання щодо ведення бойових дій та їх забезпечення; завдання сусідів і час готовності.»

Ст. 84 Настанови визначає, що «відділи (відділення) родів військ ... об'єднання організовують застосування підлеглих з'єднань, частин і підрозділів; здійснюють планування та виконання заходів за видами всебічного забезпечення, забезпечують роботу заступників командувача, начальників родів військ, управлінь, відділів і служб, за їх вказівками організовують і здійснюють управління підлеглими з'єднаннями і частинами».

Відповідно до ст. 74 Тимчасової настанови, «після усвідомлення завдання, оцінки обстановки, командувач приймає рішення, в якому визначає: замисел операції; ... завдання військам... Основу рішення складає замисел, у якому визначаються: напрямки зосередження основних зусиль (головного та інших ударів); способи виконання оперативних завдань; угруповання військ та їх оперативне шиккування (бойовий порядок).

Згідно зі статтею 77 Статуту внутрішньої служби ЗС РФ, затвердженого Наказом президента РФ «Про затвердження загальновійськових статутів ЗС РФ» від 10.11.2007 № 1495 (ред. від 31.07.2022), «в ході виконання бойових завдань військовою частиною (підрозділом) командир (начальник), керуючись вимогами бойових статутів, повинен вживати заходи щодо дотримання норм міжнародного гуманітарного права».

Відповідно до преамбули бойового Статуту сухопутних військ РФ (наказ головнокомандувача сухопутних військ РФ від 26.02.2019 № 66 деп., частина 2 (батальйон, рота), положення вказаного статуту застосовуються з урахуванням правових норм (у тому числі міжнародних правових актів, учасником яких є російська федерація).

Крім того, відповідно до статті 166 «Тимчасової настанови по службі штабів об'єднань ЗС РФ», МО РФ, 2010 (Временного наставления по службе штабов объединений вооруженных сил Российской Федерации, МО РФ, 2010), при плануванні наступальної армійської операції штабом армії, під час розробки плану штурму міста, який відпрацьовувався на карті (плані міста) з пояснювальною запискою, повинні бути відображені об'єкти атомної і хімічної промисловості, можливі зони радіаційного, хімічного і біологічного зараження при їх руйнуванні.

Геращенко Є.Ю. усвідомлював, що відбувається збройний конфлікт, а також свою участь у ньому.

79-а гвардійська реактивна артилерійська Новозибківська бригада входить до складу Західного військового округу за РФ, командувачем якого у період з

11.11.2018 по 28.09.2022 був генерал-полковник Журавльов Олександр Олександрович.

Командувачем військами Західного військового округу ЗС РФ генерал-полковником Журавльовим О.О., з метою реалізації своїх власних амбіцій, разом з іншими військовослужбовцями зі складу військового керівництва загальновійськових армій ЗС РФ розроблено план вогневого ураження, шляхом систематичного застосування артилерії та авіації, території Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» (далі - ННЦ «ХФТІ»), який розташований за адресою: м. Харків вул. Академічна, 1 та є діючим науково-дослідним центром атомної промисловості та ядерної енергетики України.

З метою реалізації зазначеного плану, маючи на меті настання тяжких наслідків, у тому числі екологічної катастрофи на території м. Харкова та Харківської області, надавши таким чином ЗС РФ позиційної переваги, Журавльовим О.О. віддано накази та розпорядження щодо застосування артилерії та авіації по м. Харкову, зокрема по території ННЦ «ХФТІ», на базі якого функціонує ряд науково-дослідних структурних підрозділів, у тому числі ядерна підкритична установка «Джерело нейтронів», сховище ядерних матеріалів та дослідницько-промислова дільниця з обробки ядерних матеріалів та розробки ядерного палива, які є об'єктами критичної інфраструктури та підвищеної небезпеки, не є при цьому захищеними від вибухового та динамічного впливу встановлених видів озброєння та застосованих боєприпасів, не розраховані на експлуатацію в умовах бойових дій.

Виконання зазначених злочинних наказів доручено командувачам органами військового управління, об'єднаннями, з'єднаннями, військовими частинами та організаціями ЗС РФ, а також іншими військами, військовими формуваннями та органами відповідно до встановленої їм формою підпорядкованості, у тому числі і командир 79-тої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади полковнику Геращенку Є.Ю.

При цьому, на Геращенка Є.Ю. покладено виконання поставлених завдань відповідно до рішень та планів вищого військового командування РФ, у тому числі командувача Західного військового округу Журавльова О.О., який у порушення норм міжнародного гуманітарного права віддав наказ щодо здійснення вогневого ураження, застосування авіації по м. Харкову, у тому числі по території ННЦ «ХФТІ» полковнику *Геращенку Євгену Юрійовичу* та командирам інших військових угруповань Західного військового округу, а саме: генерал-лейтенанту *Єршову Владиславу Миколайовичу*, який командував 6-тою загально-військовою армією; генерал-майору *Маковецькому Олегу Володимировичу*, який командував 6-тою армією військово-повітряних сил і протиповітряної оборони; полковнику *Пілюкову Павлу Геннадійовичу*, який командував 45-ою артилерійською бригадою великої потужності.

У подальшому, 09.03.2022, командир 79-ої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу ЗС РФ полковник Геращенко Є.Ю., здійснюючи управління та керуючи організацією бойового управління органами військового управління, дислокованими на території Харківської області, відповідаючи за виконання ними обов'язкових для виконання бойових завдань, маючи компетенцію видавати накази, директиви та

інші акти та здійснювати організацію і контроль за їх виконанням, тобто будучи особою, яка наділена фактичною владою, що дозволяє віддавати накази підпорядкованим йому військовими частинами та підлеглому особовому складу, діючи умисно та протиправно, у групі з командувачем Західного військового округу ЗС РФ генерал-полковником Журавльовим О.О. та іншими вищевказаними військовослужбовцями зі складу військового керівництва військових угруповань Західного військового округу, порушуючи вимоги міжнародного гуманітарного права, розуміючи протиправність бойового розпорядження, не відмовився від його виконання, а шляхом віддання наказів і розпоряджень своїм підпорядкованим військовослужбовцям 79-ої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу ЗС РФ, які зайняли позиції у місці, яке розташовано в 2 км Північно-Східній від с. Разумное-71, Білгородського району Білгородської області РФ, забезпечив виконання наказу командувача Західного військового округу Журавльова О.О. та організував підготовку і здійснення нанесення ударів снарядами реактивної системи залпового вогню, визначив потреби в боєприпасах та техніці по задачам бойових дій і здійснював координацію діями підпорядкованих йому підрозділів безпосередньо під час нанесення вказаних ударів по визначених об'єктах цивільної інфраструктури на території Харківської області, віддав наказ на здійснення обстрілів ННЦ «ХФТІ».

Геращенко Є.Ю., виконуючи незаконне розпорядження командувача Західним військовим округом Журавльова О.О., віддав наказ підпорядкованим йому підрозділам ЗС РФ, а саме: 79-ої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади, які зайняли позиції у місці, яке розташовано в 2 км Північно-Східній від с. Разумное-71, Білгородського району Білгородської області РФ, здійснити 09.03.2022 обстріли снарядами реактивної системи залпового вогню цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури - території ННЦ «ХФТІ».

За результатами виконання наказу Геращенко Є.Ю. підпорядкованими йому військовослужбовцями 09.03.2022 здійснено з використанням реактивних систем залпового вогню калібру 300-мм 9К58 «Смерч», обстріли цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури - території ННЦ «ХФТІ», внаслідок яких відбулися вибухи вибухових пристроїв військового призначення - осколково-фугасних снарядів реактивних систем залпового вогню, а саме: 09.03.2022 о 14:40 год. ураження боєприпасом РСЗВ «Смерч» 300-мм 9К58 (з фугасною дією), напрямом прильоту 35⁰.

За результатами обстрілів, згідно з висновком комісійної судової інженерно-екологічної експертизи №14385/15914-15922 від 12.04.2023, з екологічної точки зору, завдані удари із встановлених видів озброєння та застосованих боєприпасів, у випадку руйнування фізичних бар'єрів захисту ядерної підкритичної установки «Джерело нейтронів», сховища ядерних матеріалів, розташованих на території ННЦ «ХФТІ», могли спричинити реальні і небезпечні наслідки. Будівля ЯПУ «Джерело нейтронів», сховища ядерних матеріалів та інші об'єкти ННЦ «ХФТІ» не є захищеними від вибухового та динамічного впливу встановлених видів озброєння та застосованих боєприпасів, не розраховані на експлуатацію в умовах бойових дій, тому здійснення обстрілів із встановлених видів озброєння застосованими

боєприпасами території ННЦ «ХФТІ», могли спричинити екологічну катастрофу та вплинути на навколишнє середовище.

Заборона прямих нападів на цивільні об'єкти впливає із принципу розрізнення звичаєвого міжнародного гуманітарного права, закріпленого у статті 48 Додаткового протоколу I, тоді як стаття 52 Додаткового протоколу I підтверджує імунітет цивільних об'єктів, заявляючи, що «цивільні об'єкти не повинні бути об'єктом нападу».

Цивільними об'єктами є всі об'єкти, які не є воєнними об'єктами (стаття 52(1) Додаткового протоколу I). Відповідно, стаття 52(2) Додаткового протоколу I визначає воєнні об'єкти як «об'єкти, які за своїм характером, місцезнаходженням, призначенням або використанням вносять ефективний внесок у воєнні дії та повне або часткове знищення, захоплення або нейтралізація яких за обставин, визначених часом, передбачає певну військову перевагу».

У статтях 1(2)(a)&(b) Європейської конвенції про непридатність терміну давності до злочинів проти людяності та військових злочинів, яку ратифікувала Україна, перераховано порушення Женевської конвенції та Додаткового протоколу I, а також порушення законів війни та військових звичаїв, не передбачені Женевською конвенцією, як військові злочини.

Відповідно до принципу законності, фраза «Порушення законів і звичаїв війни» крім порушень норм Женевських конвенцій та Додаткового протоколу I, зазвичай розуміється як не всі, а лише серйозні порушення міжнародного гуманітарного права. Той самий підхід визнаний і в Європейській конвенції про непридатність терміну давності до злочинів проти людяності та військових злочинів, в якій йдеться про порушення, які мають особливо серйозний характер.

Серйозні порушення міжнародного гуманітарного права вважаються, якщо вони ставлять під загрозу осіб, що захищаються (наприклад, цивільних осіб, військовополонених, поранених і хворих) або об'єкти (наприклад, цивільні об'єкти або інфраструктуру) або якщо вони порушують важливі цінності. Більшість військових злочинів пов'язані зі смертю, пораненнями, руйнуваннями чи незаконним захопленням майна.

Для цілей цього повідомлення про підозру серйозним порушенням міжнародного гуманітарного права вважається умисний напрям атак на цивільні об'єкти, в порушення статті 52 Додаткового протоколу I. Цей воєнний злочин по суті є сучасним формулюванням, заснованим на статті 23(g) Гаазьких положень 1907 року, яка забороняє знищення власності противника, якщо цього не вимагають військові потреби.

У цьому відношенні жодна з будівель ННЦ «ХФТІ» за своєю природою не є воєнним об'єктом, оскільки не має будь-якого невід'ємного атрибуту, який би вносив ефективний внесок у воєнні дії та не сприяли воєнним діям через своє місцезнаходження.

За час збройної агресії збройних формувань РФ підрозділи Збройних Сил України та/або інші військові формування та військова техніка на території ННЦ «ХФТІ» не знаходилися та у воєнних цілях даний об'єкт не використовувався, у зв'язку з чим він **не був воєнним об'єктом** за своїм використанням чи призначенням, що могло б зробити його законною метою нападу.

Відповідно, ННЦ «ХФТІ» є цивільним об'єктом, що охороняється відповідними нормами міжнародного гуманітарного права і прямий напад на нього є серйозним порушенням воєн та звичаїв ведення війни, закріплених у Додатковому протоколі I 1977 року, ратифікованому Україною.

Тобто командувач 79-ої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу ЗС РФ полковник Геращенко Є.Ю. при реалізації плану вогневого ураження (наступальної воєнної операції) та віддані наказів на здійснення обстрілів, був обізнаний та достовірно володів інформацією про наявність цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, а також спричинених наслідків від їх пошкодження, руйнування.

Отже, командир 79-ої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу ЗС РФ полковник Геращенко Євген Юрійович, діючи за попередньою змовою з іншими військовослужбовцями РФ, вчинив порушення законів та звичаїв війни, передбачених ч. 3 ст. 35 (відповідно до якої заборонено застосовувати методи або засоби ведення воєнних дій, які мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть широкої, довгочасної і серйозної шкоди природному середовищу), ст. 48 (якою закріплено, що для забезпечення поваги й захисту цивільного населення та цивільних об'єктів сторони, що перебувають у конфлікті, повинні завжди розрізняти цивільне населення й комбатантів, а також цивільні й воєнні об'єкти та відповідно спрямовувати свої дії тільки проти воєнних об'єктів), ч. 1 ст. 51 (згідно з якими цивільне населення й окремі цивільні особи користуються загальним захистом від небезпек, що виникають у зв'язку з воєнними операціями), ч. 1 ст. 52 (відповідно до якої цивільні об'єкти не повинні бути об'єктом нападу або репресалій), ч. 1 ст. 55 (згідно з якою при веденні воєнних дій має бути виявлена турбота про захист природного середовища від широкої, довгочасної і серйозної шкоди. Такий захист включає заборону використання методів або засобів ведення війни, що мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть такої шкоди природному середовищу й тим самим завдадуть шкоди здоров'ю або виживанню населення) Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів від 8 червня 1977 року.

Таким чином, Геращенко Євген Юрійович, обгрунтовано підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення - злочину, передбаченого ч. 2 ст. 28 ч. 1 ст. 438 КК України, тобто іншому порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вчиненому за попередньою змовою групою осіб.

Крім того, досудовим розслідуванням встановлено, що командир 79-ої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу ЗС РФ полковник Геращенко Євген Юрійович, виконуючи злочинний наказ командувача Західного військового округу Журавльова О.О. щодо здійснення вогневого ураження території міста Харкова, діючи разом з командувачами інших військових формувань, у порушення норм міжнародного гуманітарного права, віддав наказ підпорядкованим військовим підрозділам щодо застосування артилерії та реактивних систем залпового вогню по м. Харкову, у

тому числі по території Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», який є цивільним об'єктом та об'єктом критичної інфраструктури, що могло спричинити екологічну катастрофу.

Так, Національний науковий центр "Харківський фізико-технічний інститут" (далі - ННЦ «ХФТІ»), який розташований за адресою м. Харків вул. Академічна, 1, побудований у 1928 році, є державною установою, науково-дослідним центром атомної промисловості та ядерної енергетики України. Станом на 24.02.2022 зареєстрований в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України за № 14312223. На території ННЦ «ХФТІ» розташовано 45 будівель та споруд загальна площа яких складає 185 691 м², та площу території об'єкта - 51,517га.

За часів СРСР ННЦ «ХФТІ» виконував функції головної організації в СРСР із координації робіт у галузі радіаційного матеріалознавства та радіаційних технологій та входив до складу Міністерства середнього машинобудування СРСР.

На даний час на базі ННЦ «ХФТІ» функціонує ряд науково-дослідних структурних підрозділів, а саме: ядерна підкритична установка «Джерело нейтронів»; науково-дослідний комплекс «Прискорювач»; науково-технічний комплекс «Ядерний паливний цикл»; центр проектування ядерного палива і активних зон атомних реакторів; науково-виробничий комплекс «Відновлювані джерела енергії та ресурсозберігаючі технології»; науково-дослідний комплекс «Прискорювально-ядерні системи».

Ядерна підкритична установка «Джерело нейтронів», відповідно до Положення та проектно-конструкторської документації, засноване на підкритичній збірці, керованій лінійним прискорювачем електронів» - дослідницька ядерна установка, керований прискорювачем підкритичний реактор, призначений для роботи у якості джерела нейтронів для виготовлення медичних радіонуклідів, навчання фахівців у ядерній сфері, дослідження властивостей підкритичних систем, дослідження матеріалів, проведення досліджень процесів у реакторах, експертизи рівня їх безпеки та надійності, дослідно-конструкторських робіт з удосконалення реакторів та їх стендових випробувань, вивчення проблем ядерного паливного циклу, у тому числі поводження з радіоактивними відходами, здійснення постійного наукового та технічного супроводу роботи АЕС.

Крім того, на території ННЦ «ХФТІ» знаходяться дві діючі ядерні установки: сховище ядерних матеріалів та дослідницько-промислова дільниця з обробки ядерних матеріалів та розробки ядерного палива (діоксид урану - UO₂, ступінь збагачення ізотопом ²³⁵U – 19,8 %).

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України "Про деякі питання об'єктів критичної інфраструктури" від 09.10.2020 №1109 до переліку секторів критичної інфраструктури відноситься паливно-енергетичний сектор, в тому числі ядерна енергетика, який включає експлуатацію ядерних підкритичних установок, ядерних реакторів, які включають критичні та підкритичні збірки дослідницьких ядерних реакторів.

Таким чином до ННЦ «ХФТІ» входять 45 цивільних об'єктів, у тому числі об'єкти критичної інфраструктури, а саме будівлі, де знаходяться ядерна підкритична установка та сховище ядерних матеріалів.

Водночас, РФ на початковому етапі приймала безпосередню участь у спорудженні ЯПУ «Джерело нейтронів», а також уся проектно-конструкторська

документація на будівництво об'єктів на майданчиках ННЦ «ХФТІ» та експериментальних установок знаходиться в Міністерстві по атомній енергії РФ, як правонаступника Мінсередмаш СРСР.

Крім того, інформація щодо ННЦ «ХФТІ» знаходиться у відкритому доступі на сайті Державної інспекції ядерного регулювання України.

Втручання у таку діяльність шляхом проведення бойових дій із застосуванням важкого військового озброєння **може спричинити екологічну катастрофу**, а також шкоду довкіллю, екосистемам та природним ресурсам на території України.

Відповідно до характеристик та роду діяльності ННЦ «ХФТІ», у тому числі ядерної підкритичної установки «Джерело нейтронів» та сховища ядерних матеріалів відноситься до об'єктів критичної інфраструктури. За час збройної агресії збройних формувань РФ підрозділи Збройних Сил України та/або інші військові формування та військова техніка на території ННЦ «ХФТІ» не перебували та у військових цілях не використовувався, відтак не був воєнним об'єктом за своїм використанням чи призначенням, що могло б зробити його законною метою нападу.

Враховуючи наведене, під час вторгнення на територію України та захоплення окремими підрозділами м. Харкова та Харківської області, військово-політичному керівництву РФ, зокрема командувачу Західного військового округу ЗС РФ генерал-полковнику Журавльову О.О. та підпорядкованим йому командувачам військових формувань та підрозділів, було достовірно відомо про розміщення у м. Харків ННЦ «ХФТІ» на території якого експлуатується ядерна підкритична установка «Джерело нейтронів» та сховище ядерних матеріалів, які є об'єктами критичної інфраструктури та підвищеної небезпеки, а також те, що на цих об'єктах проводяться дослідницько-промислові роботи з обробки ядерних матеріалів та розробки ядерного палива.

Звичаєве міжнародне гуманітарне право містить зобов'язання держав, серед них у тому числі РФ та Україна, з охорони довкілля під час збройного конфлікту. Так, згідно з нормою 7, сторони конфлікту завжди повинні розрізняти цивільні об'єкти та військові цілі. Напади можуть спрямовуватися лише на військові цілі. Напади не повинні спрямовуватися на цивільні об'єкти.

Нормою 45 встановлюється, що використання методів чи засобів ведення воєнних дій, що, як планується або можна очікувати, спричинить масштабну, довготривалу та серйозну шкоду навколишньому природному середовищу, забороняється. Знищення природного навколишнього середовища не може використовуватись, як зброя.

До того ж, відповідно до ч. 1 ст. 1 Конвенції про заборону військового або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище 1977 року, учасниками якої є як Україна, так і РФ, кожна держава-учасниця цієї Конвенції зобов'язується не вдаватися до військового або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище, які мають широкі, довгострокові або серйозні наслідки, як способи руйнування, заподіяння шкоди або заподіяння шкоди будь-якій іншій державі-учасниці.

Відповідно до п. 3 ст. 35 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних

конфліктів від 08.06.1977, заборонено застосовувати методи або засоби ведення воєнних дій, які мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть широкої, довгочасної і серйозної шкоди природному середовищу.

Згідно з п. 1 ст. 55 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, при веденні воєнних дій має бути виявлена турбота про захист природного середовища від широкої, довгочасної і серйозної шкоди. Такий захист включає заборону використання методів або засобів ведення війни, що мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть такої шкоди природному середовищу й тим самим завдадуть шкоди здоров'ю або виживанню населення.

Відповідно до довідки спеціалістів (інженерів-будівельників ТОВ «Харківський проектно-конструкторський інститут «Теплоелектропроект-союз») від 28.03.2023 встановлено, що будівля ядерної підкритичної установки «Джерело нейтронів», сховища ядерних матеріалів та інші об'єкти ННЦ «ХФТІ» не є захищеними від вибухового та динамічного впливу встановлених видів озброєння та застосованих боєприпасів. Вказані об'єкти не розраховані на експлуатацію в умовах бойових дій.

Відповідно до довідки спеціаліста ДП «Державний науково-технічний центр з ядерної та радіаційної безпеки» Держатомрегулювання України від 07.04.2023 руйнування будівлі ЯПУ «Джерело нейтронів» може призвести до знищення фізичних бар'єрів та біологічного захисту, пошкодження (руйнування) елементів активної зони.

Згідно з висновком комісійної судової інженерно-екологічної експертизи від 12.04.2023 №14385/15914-15922, завдані удари із встановлених видів озброєння та застосованих боєприпасів ЗС РФ, у випадку руйнування фізичних бар'єрів і біологічного захисту ядерної підкритичної установки «Джерело нейтронів», сховища ядерних матеріалів, розташованих на території ННЦ «ХФТІ», могли спричинити екологічну катастрофу та вплинути на навколишнє середовище, **спричинити широкомасштабні, довготривалі та серйозні наслідки (шкоду) навколишньому природному середовищу**. Руйнування цих об'єктів, могли призвести до **настання екологічної катастрофи**.

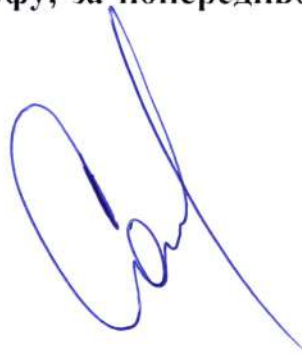
Також, згідно з висновком комплексної судової інженерно-екологічної та економічної експертизи від 15.12.2022 № 13301/13302/41671-41672/41673-41686, внаслідок здійснення військовими підрозділами ЗС РФ артилерійських обстрілів - вогневого ураження, в наслідок яких відбулися вибухи вибухових пристроїв військового призначення, навколишньому природному середовищу заподіяно шкоди, внаслідок засмічення (забруднення) земельних ділянок та пошкодження дерев на загальну суму 14 888 363 745 гривень.

Отже, командир 79-ої гвардійської реактивної артилерійської Новозибківської бригади Західного військового округу ЗС РФ полковник Геращенко Євген Юрійович, діючи за попередньою змовою з командувачем Західного військового округу генерал-полковником Журавльовим О.О. та командувачами іншими військових формувань підпорядкованих Західному військовому округу ЗС РФ, усвідомлюючи явну злочинність власних дій та бажаючи їх настання, достовірно знаючи, що за адресою м. Харків, вул. Академічна, буд. 1 розташований цивільний та об'єкт критичної інфраструктури – ННЦ «ХФТІ», усвідомлюючи, що він несе небезпеку у разі його знищення та/або

пошкодження, будучи обізнаним з нормами міжнародного гуманітарного права, зокрема положеннями Женевських конвенцій про захист жертв війни від 12.08.1949 та додатковими протоколами до них, порушуючи ч. 3 ст. 35, ст. 48, ч. 1, ч. 4 (а) ст. 51, ч. 1 ст. 52, ч. 1 ст. 55 Протоколу I, діючи умисно, в ході повномасштабного збройного наступу ЗС РФ на територію України, здійснюючи управління та керуючи організацією бойового управління Західного військового округу, відповідаючи за виконання обов'язкових для виконання бойових завдань, маючи компетенцію видавати накази, директиви та інші акти та здійснювати організацію і контроль за їх виконанням, тобто будучи особою, яка наділена фактичною владою, що дозволяє віддавати накази, віддав наказ підпорядкованим військовослужбовцям з числа підпорядкованих командирів ЗС РФ про вчинення дій, а саме завдати обстрілів з використанням реактивних систем залпового вогню по цивільному об'єкту та об'єкту критичної інфраструктури – ННЦ «ХФТІ», **які могли призвести до екологічної катастрофи**, та спричинити широкомасштабну, довгострокову та серйозну шкоду навколишньому середовищу.

Таким чином, Геращенко Євген Юрійович, обгрунтовано підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення - злочину, передбаченого ч. 2 ст. 28, ст. 441 КК України, тобто екоциду, а саме у вчиненні інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу, за попередньою змовою групою осіб.

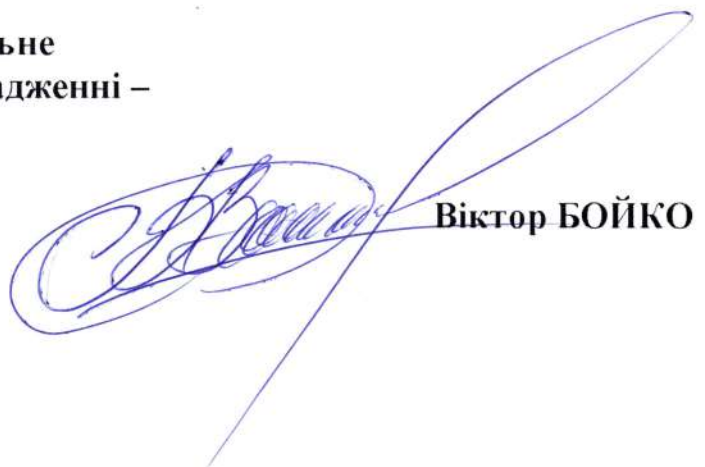
Старший слідчий 2 відділення
СВ УСБУ в Харківській області
майор юстиції

Дмитро САЛІЙ

«ПОГОДЖЕНО»

Прокурор, який здійснює процесуальне
керівництво у кримінальному провадженні –
Начальник Спеціалізованої
екологічної прокуратури
Харківської обласної прокуратури

Віктор БОЙКО

Пам'ятка про процесуальні права та обов'язки підозрюваного

Підозрюваному роз'яснено, що він, відповідно ст. 42 КПК України, **має право:**

- 1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють, обвинувачують;
- 2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені цим Кодексом, а також отримати їх роз'яснення;
- 3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту - мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених цим Кодексом та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату;
- 4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього, обвинувачення або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- 5) давати пояснення, показання з приводу підозри, обвинувачення чи в будь-який момент відмовитися їх давати;
- 6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою - на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями статті 213 цього Кодексу;
- 8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9) брати участь у проведенні процесуальних дій;
- 10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;
- 11) застосовувати з додержанням вимог цього Кодексу технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосовування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);
- 12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;
- 13) заявляти відводи;
- 14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 221 цього Кодексу, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі статтею 290 цього Кодексу;
- 15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому цим Кодексом;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердилися;

18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

зобов'язаний:

1) прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк - заздалегідь повідомити про це зазначених осіб;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

Про підозру мені повідомлено, повідомлення про підозру із пам'яткою про процесуальні права та обов'язки вручені, права підозрюваного оголошені та роз'яснені «__» _____ 2024 р. в «__» год. «__» хв.

Підозрюваний:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Захисник:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Повідомлення про підозру вручив:

**Старший слідчий 2 відділення
СВ УСБУ в Харківській області
майор юстиції**

Дмитро САЛІЙ